

EURO BÖLGESİ İZLEME RAPORU

(1-31 ARALIK 2000)

1.Genel Ekonomik Göstergelere İlişkin Gelişmeler:

Eurostat tarafından 2000 yılının üçüncü çeyreğine ilişkin olarak yapılan açıklamada Euro Bölgesi reel GSYİH büyümesinin yüzde 0.7 olduğu belirtilmiştir. Petrol fiyatlarında Mayıs 2000'den itibaren kaydedilen süratli ve sürekli artış göz önünde bulundurulduğunda, 2000 yılının üçüncü çeyreğindeki yavaşlamanın ılımlı olduğu söylenebilir.

2000 yılının üçüncü çeyreğine kadar büyümede gözlenen düşüş trendi, net ihracatın GSYİH büyümesine katkısının azalmasından kaynaklanmaktadır.

İç talep bileşenleri ele alındığında, özel tüketimdeki yavaş büyüme, iç talebin büyümeye olan nihai katkısını azaltmıştır. Özel tüketim, 2000 yılının üçüncü çeyreğinde yüzde 0.4 artmıştır. 2000 yılının ilk yarısında ise ortalama büyüme oranı yüzde 0.8 olarak gerçekleşmiştir. Özel tüketim büyümesindeki yavaşlama belirgin olmuştur. Kamu harcamaları 2000 yılının ilk yarısındaki ortalama büyüme hızına oranla biraz düşerek üç aylık yüzde 0.2 artmıştır. Bu arada, yatırımlardaki büyüme, üçüncü çeyrekte üç aylık yüzde 1.3 olarak gerçekleşmiştir. Diğer taraftan, envanterlerdeki değişiklikler Euro Bölgesi GSYİH büyümesine üçüncü çeyrekte yüzde 0.3 katkıda bulunarak özel tüketim büyümesindeki yavaşlamayı dengelemiştir. Sonuç olarak iç talebin GSYİH büyümesine katkısı envanterlerdeki değişiklikleri kapsamak suretiyle yaklaşık yüzde 0.8 düzeyinde kalmıştır ve bu durum oldukça istikrarlı sayılmaktadır.

2000'in üçüncü çeyreğinde Euro Bölgesi imalat sektörü verileri yükselmekte olan petrol fiyatlarına rağmen sektörde büyümenin sürekli ve güçlü olduğunu göstermektedir. İmalat sektöründeki üretim üç aylık yüzde 1.8, söz konusu dönemde yıllık yüzde 6.3 artmıştır. Özellikle, 2000 yılının üçüncü çeyreğinde sermaye malları ve dayanıklı tüketim malları, imalat çıktısında daha yüksek bir büyüme oranı gerçekleşmesine katkıda bulunmuştur. Ara malları sektöründe ise büyüme oranı Temmuz-Eylül 2000 döneminde yüzde 0.9 düşmüştür. Bunun başlıca nedeni petrol fiyatlarındaki artışların ara malları fiyatlarında süratli artışlara yol açmasıdır.

2000 yılının ikinci ve üçüncü çeyreklerinde inşaat haricindeki Euro Bölgesi sanayi üretiminde sırasıyla yüzde 1.7 ve yüzde bir yükselme kaydedilmiştir. Avrupa Komisyonu İş ve Tüketici Araştırmaları uyarınca Kasım 2000'de sanayi güveninde biraz düşme gözlenmiştir. Bu durumun nedeni, sanayi üretimi büyümesinde gerçekleşen ekonomik yavaşlamadır.

Tüketici güveni ise Eylül-Kasım 2000 döneminde sabit kalmıştır. Son aylarda tüketici güveninde meydana gelen düşme, yüksek petrol fiyatlarının tüketicileri genel ekonomik durum konusunda karamsarlığa yöneltmesine bağlanmaktadır.

Euro Bölgesi işsizlik oranı Ekim 2000'de yüzde 8.9 olarak gerçekleşmiştir. Söz konusu oran, daha önceki üç ay süresince yüzde 9 olarak gerçekleşmiştir. Yaz ayları süresince işsizlik oranının sabit oluşu, birtakım mevsimsel faktörlere bağlanmaktadır. Ekim 2000'de işsiz sayısı, Eylül'e oranla yaklaşık 140.000 kişi azalmıştır.

Ekim 2000'de yüksek işsizlik oranına sahip ülkelerde güçlü ekonomik büyümeye paralel olarak istihdam artmıştır. Diğer taraftan, işgücü piyasası reformundaki gelişmeler de etkili olmuştur. 25 yaş üzerindekiilere ilişkin işsizlik oranı değişmeksizin, Eylül 2000'de kaydedilen oran olan yüzde 7.8 düzeyinde kalmıştır. 25 yaş altındakilere ilişkin işsizlik oranı ise Eylül 2000'de saptandığı yüzde 17.3 düzeyinden, Ekim 2000'de yüzde 17.1'e düşmüştür. 25 yaş altındakilere ilişkin işsizlik azalması oranında gözlenen yavaşlama, söz konusu yaş grubunu oluşturan birey sayısında meydana gelen artışa bağlanmaktadır.

Devam etmekte olan istihdam artışı, kısa dönemde işgücü piyasası politikalarının cevap verdiğini ve Euro Bölgesinde ekonomik faaliyetlerin genişlediğini göstermektedir.

Orta vadede, istihdamda sürdürülebilir artış beklenmektedir. İmalat sektöründeki istihdam beklentileri, 2000 yılının ikinci yarısında yeni iş sahaları yaratılmasında daha ileri bir aşamaya geldiğini göstermektedir. İnşaat ve perakende ticaret sektörlerinde de istihdam konusunda olumlu gelişmeler beklenmektedir. Bununla birlikte, Euro Bölgesindeki yapısal işsizliği azaltmak için işgücü ve ürün piyasalarında yapısal reform çabaları sürdürülmektedir.

II.Fiyat İstikrarına İlişkin Gelişmeler:

Euro Bölgesi Uyumlaştırılmış Tüketici Fiyatları Endeksi (HICP), Ekim 2000'de yüzde 2.7 düzeyinde gerçekleştikten sonra, Kasım 2000'de yükselerek yüzde 2.9 olarak kaydedilmiştir. İşlenmemiş gıda ve enerji hariç tutulduğunda aynı döneme ilişkin olarak çekirdek enflasyondaki yıllık artış ise yüzde 1.5 düzeyinde gerçekleşmiştir. HICP'te gerçekleşen artışın başlıca nedeni enerji fiyatlarındaki yükselmedir. Ekim 2000'de 36.8 euro olan varil başına petrol fiyatı Kasım 2000'de 38 euroya yükselmiştir. Diğer taraftan işlenmiş gıda fiyatları da Ekim 2000'de yüzde 1.4, Kasım 2000'de ise yüzde 1.5 artmıştır. İşlenmemiş gıda fiyatları da yıllık yüzde 0.2 artmış ve Kasım 2000'de artış yüzde 3.3 düzeyinde gerçekleşmiştir.

III.Para Politikasına İlişkin Gelişmeler:

ECB, 14 Aralık 2000 tarihli Yönetim Komitesi toplantısında faiz oranlarını değiştirmeyerek, sabit bıraktığını açıklamıştır. Buna göre, refinansman işlemlerine ilişkin faiz oranı yüzde 4.75, kredi işlemlerine ilişkin faiz oranı yüzde 5.75 ve mevduat faiz oranı yüzde 3.75 düzeylerinde bırakılmıştır.

Kasım 2000'de M3'teki yıllık artış hızı biraz azalmış ve Ekim 2000'de kaydedildiği yüzde 5.2 düzeyinden yüzde 4.9 düzeyine inmiştir.

M3'ün yıllık büyüme hızının üç aylık ortalaması, Eylül-Kasım 2000 döneminde azalarak Ağustos-Ekim 2000 döneminin üç aylık hareketli ortalaması yüzde 5.4 düzeyinden yüzde 5.1 düzeyine düşmüştür. Ay bazında, M3 Kasım 2000'de 34 milyar euro artmıştır.

IV.Döviz Kuruna İlişkin Gelişmeler:

Kasım 2000 başlarında, döviz piyasalarındaki gelişmelerin başında euroyu desteklemek için ECB'nin tek başına gerçekleştirdiği müdahaleler gelmektedir. Ayın ikinci ve üçüncü haftalarında, euro istikrar kazanmış ve bütün ana döviz cinsleri karşısında dar aralıklar içerisinde işlem görmüştür. Kasım sonundan itibaren ABD ekonomisinin büyümesindeki yavaşlama ABD dolarının euro karşısında değer kaybına uğramasına neden olmuştur. 13 Aralık 2000 tarihinde, euro, Ekim sonunda kaydedilen düzeylere oranla değer kazanmış ve Eylül 2000 başında kaydedilen düzeylere ulaşmıştır.

ABD ekonomisinin uzun süren genişlemesinin hızının yavaşlamakta olduğuna, dolayısıyla iki ekonomik alan arasındaki büyüme farkının daralacağına ilişkin beklentiler euronun ABD doları karşısında değer kazanmasına neden olmuştur. 0.84-0.87 ABD doları arasında işlem gördükten sonra, euro, ayın sonuna doğru değer kazanmıştır. Aralık 2000 başında ABD'de borsanın değer kaybetmesi de euronun ivme kazanmasında etkili olmuştur. 13 Aralık 2000 tarihinde euro 0.87 ABD doları üzerinden işlem görmüştür. Bu ise, Ekim sonunda gerçekleşen düzeyin yüzde 4 üzerinde, ancak 3 Ocak 2000'de kaydedilen düzeyin yüzde 13 aşağısındadır.

Japon yeni karşısında, euro Kasım 2000'de nispeten dar bir aralık içerisinde işlem görmüş ve yen, ABD doları karşısında bir yıldan daha uzun bir zamandır olduğu en düşük düzeye inmiştir. 13 Aralık 2000 tarihinde euro 98.4 Japon yeni üzerinden işlem görmüştür. Bu, Ekim 2000 sonunda gerçekleşen düzeyin yüzde 7 üzerinde, 3 Ocak 2000 tarihinde kaydedilen düzeyin ise yüzde 4 aşağısındadır.

Euro, İngiliz sterlini karşısında ise Kasım 2000'de diğer ana döviz cinsleri karşısında olduğuna benzer bir gelişme göstermiştir. Kasım 2000 ortasında euro nispeten istikrarlı kalarak 0.60 sterlin üzerinden işlem görmüştür. İngiltere ekonomisinin zayıflamakta olduğu işaretleri karşısında ise Kasım sonu ve Aralık başında değer kazanmıştır. Ekim sonundan beri euro İngiliz sterlini karşısında yüzde 4 değer kazanmış ve 13 Aralık günü 0.60 sterlin üzerinden işlem görmüştür. Ancak bu, 3 Ocak 2000 tarihinde bulunduğu düzeyin yaklaşık yüzde 3.5 aşağısındadır.

Nominal efektif kur göz önüne alındığında, Kasım 2000'in ilk haftalarında nispeten dar bir aralıkta dalgalandıktan sonra euro ayın sonlarına doğru değer kazanmış ve Aralık 2000'in ilk yarısında büyük ölçüde istikrarlı kalmıştır. 13 Aralık günü euronun nominal efektif kuru Euro Bölgesinin 13 ana ticaret ortağının paraları karşısında, Ekim sonundaki düzeye oranla yüzde 3.7 değer kazanmıştır. Yılın başından itibaren ise yüzde 6.5 daha düşük olmuştur.

V.Ödemeler Dengesine İlişkin Gelişmeler:

Ekim 2000'de Euro Bölgesi cari işlemler açığı 0.4 milyar euro azalarak 20.5 milyar euro olarak gerçekleşmiştir. Bir yıl öncesinin aynı döneminde ise 0.2 milyar euro tutarında bir fazla söz konusu olmuştur. Bu değişikliğin başlıca nedeni mal ticareti fazlasının 71.6 milyar eurodan 49.7 milyar euroya düşmesidir. 2000 yılının ilk on ayında ihracat değer itibarıyla bir yıl öncesinin aynı dönemine oranla yüzde 20.4 yükselirken ithalat değerlerindeki artış ise yüzde 26.6 olarak gerçekleşmiştir. Bununla birlikte, mal ticareti fazlasında son aylarda önemli bir azalma meydana gelmiştir. Diğer taraftan 35.4 milyar euro olan cari transfer açıkları da 39.5 milyar euroya yükselmiştir.

2000 yılının ilk on ayında cari işlemlerde meydana gelen diğer önemli bir değişiklik ise 5.8 milyar euro olan gelir açığının 22.2 milyar euro tutarına çıkmasıdır. Bu durum 8 milyar euro olan hizmet açığının 8.5 milyar euroya yükselmesiyle dengelenmiştir.

Ekim 2000'de, Euro Bölgesi vatandaşları Bölge dışına 24.8 milyar euro tutarında doğrudan yatırım yaparlarken Bölgeye ise 9.2 milyar euro tutarında doğrudan yatırım yapılmıştır. Böylece Bölge dışına 15.6 milyar euro tutarında net yatırım yapılmıştır.

Ayrıca, Ekim 2000'de Bölge dışına 1.7 milyar euro tutarında net portföy yatırımı gerçekleştirilmiştir. "Diğer yatırım" adı altında da Bölgeye 11.8 milyar euro tutarında net yatırım yapılmıştır.

2000 yılının ilk on ayında Euro Bölgesi dışına 106.3 milyar euro tutarında net doğrudan yatırım ve portföy yatırımı yapılmıştır. Bu rakam, 1999 yılının ilk on ayında 136.9 milyar euro olarak gerçekleşmiştir. Bu durumun başlıca nedeni, Ocak-Ekim döneminde 87.7 milyar euro tutarında net tahvil girişinin gerçekleşmesidir.

V1.Borsalar ve Tahvil Piyasalarındaki Gelişmeler:

2000 yılı yaz ve sonbahar mevsimlerinde istikrarlı bir gidiş gösterdikten sonra, uzun vadeli devlet tahvili getirileri Kasım 2000'de ve Aralık 2000 başında önemli ölçüde azalma göstermiştir. Ortalama Euro Bölgesi tahvil getirileri Haziran-Aralık 2000 döneminde yüzde 5.35 ve yüzde 5.55 arasında dalgalanma gösterirken getiriler yaklaşık 30 bp azalarak 13 Aralık günü yüzde 5.1'e düşmüştür.

Euro Bölgesinde, uzun vadeli devlet tahvili getirileri Kasım 2000'in büyük bir bölümünde ve Aralık başında düşmüştür. Bu düşüşte global tahvil piyasalarındaki gelişmelerin rolü olduysa da, esas etken kısa dönemde Euro Bölgesi ekonomik faaliyetlerine ilişkin piyasa beklentilerinde meydana gelen olumsuz yöndeki değişikliklerdir. Petrol fiyatlarında gözlenen ancak kısa süreli olan düşüş nedeniyle ve euronun değer kazanmasıyla enflasyon beklentilerinin azalması Euro Bölgesi nominal tahvil getirilerinde azalmaya yol açmıştır. Büyüme ve enflasyon beklentilerinin piyasa katılımcıları tarafından yeniden değerlendirilmesiyle bağlantılı olarak yakın gelecekte kısa vadeli faiz oranlarının

yükseltileceğine dair beklentiler de tahvil getirilerinin azalmasında etkili olmuştur. Ayrıca, Euro Bölgesi hisse senedi fiyatlarındaki dalgalanma da devlet tahvili getirilerinin azalmasına yol açmıştır.

ABD’de 10 yıl vadeli devlet tahvili getirileri Ekim sonu-13 Aralık 2000 döneminde 40 bp azalmıştır. Kasım ayı boyunca ve Aralık ayı başında ABD tahvil getirilerindeki azalma Euro Bölgesi ile karşılaştırıldığında 10 yıl vadeli ABD hazine bonusu getirileri ve Euro Bölgesindeki tahvil getirileri aralığı yaklaşık 10 bp daralarak 30 bp olarak gerçekleşmiştir.

Japonya’da uzun vadeli devlet tahvili getirileri 2000 yılının uzun bir bölümünde istikrar gösterdikten sonra son aylarda belirgin dalgalanmalar göstermiştir. Uzun vadeli tahvil getirileri 2000 sonbaharı başlarında resmi faiz oranlarında artış olacağı yönündeki beklenti nedeniyle kayda değer biçimde artmış ve Kasım ayı sonunda ise getiriler önemli ölçüde düşmüştür. Bu değişimin başlıca nedenleri Japonya’da hüküm süren siyasi belirsizlik ve ekonomik faaliyetlere ilişkin beklenti düzeyinin düşmesidir. Sonuç olarak, 10 yıl vadeli Japon devlet tahvili getirileri Ekim sonu ve 13 Aralık tarihleri arasında yaklaşık olarak 15 bp düşerek 13 Aralık günü yüzde 1.7 seviyesinde saptanmıştır.

Başlıca borsalarda yıl boyunca gözlenen dalgalanma, Kasım 2000 süresince ve Aralık 2000 başında da devam etmiştir. Söz konusu durum piyasa katılımcılarını olumsuz yönde etkilemiş ve Dow Jones EURO STOXX endeksiyle ölçülen Euro Bölgesi hisse senedi fiyatları Ekim sonu-13 Aralık 2000 döneminde yüzde 4, ABD’de, Standard and Poor’s 500 endeksiyle ölçülen hisse senedi fiyatları aynı dönemde yüzde 5 değer kaybetmiştir. Yine aynı dönemde Nikkei 225 endeksiyle ölçülen Japon hisse senedi fiyatları ise yüzde 4 değer kazanmıştır.

Euro Bölgesinde hisse senedi fiyatlarındaki azalma sonucunda 13 Aralık 2000 tarihinde Dow Jones EURO STOXX endeksi, 7 Mart 2000 tarihinde ulaşmış olduğu en yüksek seviyenin yüzde 13 altına inmiştir. Euro Bölgesi borsalarındaki son değer kayıpları esasen ABD borsalarındaki yüksek teknoloji hisselerindeki değer kayıplarının yansımasıdır. Ekim sonu-13 Aralık 2000 döneminde Euro Bölgesi telekomünikasyon sektörüne ilişkin hisse senetleri, piyasa katılımcılarının şirket kazançlarına ilişkin beklentilerinin zayıflaması nedeniyle değer kaybetmiştir. Tüketim malı sektöründe de yüksek değer kayıpları gözlenmiş ve Dow Jones EURO STOXX 50 endeksi Ekim sonu-13 Aralık 2000 döneminde yüzde 7 seviyesine düşmüştür.

VII.Diğer Gelişmeler:

Fransa’nın AB Dönem Başkanlığının sonunda, 7-9 Aralık 2000 tarihlerinde gerçekleştirilen Nice Zirvesinde genişleme ve kendi içinde bütünleşme çerçevesinde kurumsal reformlara öncelik verilmiştir.

Kurumsal reformlar, şu hususları kapsamaktadır:

-Komisyonun kompozisyonu,

-Konseydeki oyların yeniden ağırlıklandırılması ve Konseyin nitelikli oy çokluğu ile karar aldığı konuların genişletilmesi

Komisyonun kompozisyonunda eşitlik prensibi içinde 12 aday ülkenin de katılmasından sonra üye sayısı 27'ye ulaştığında ülkelerin rotasyon usulü ile üye sayısı 20 olan Komisyon'da temsil edilmelerine karar verilmiştir.

AB'nin demokratik karar alma mekanizmasına zarar verilmemesi amacıyla Konsey'de kararların oyların AB nüfusunun asgari yüzde 62'sini temsil edecek şekilde üçte iki çoğunlukla alınmasına karar verilmiştir. Böylece nitelikli oy çokluğu ile karar alma mekanizmasının kapsamını genişletme konusunda uzlaşmaya varılmıştır.

Diğer taraftan, Avrupa Parlamentosu üyeleri, Nice Zirvesi sonucunda karara bağlanan reformların Birliğin zaten ağır olan karar sürecini daha da hantallaştıracağı gerekçesiyle eleştiride bulunmuşlardır. Zirveyi yöneten Fransa Devlet Başkanı Jacques Chirac ise söz konusu Zirve sonucunda genişleme kapısının açıldığının da kabul edilmesi gerektiğini ifade etmiştir.

HAZIRLAYAN:

ZEYNEP ÜNGÜT

AVRUPA BİRLİĞİ İLE İLİŞKİLER MÜDÜRLÜĞÜ